

Retorika

Eredeti jelentése: Szónoklattel, szónoki szövegekkel foglalkozó tudomány.

Minden olyan érvelési típus beszélt és írott szöveg, amit a nyilvánosságnak szánunk. Ma már minden érvelő szöveg a retorika tárgyába tartozik.

Célja: meggyőzés Pl: kampány, reklám, gyerek meg akarja győzni a szülőket.

Sokszor átfordul manipuláció (befolyásolás). Már ezzel az eszközzel meggyőzéshez különféle érveket használunk. Pl: politika, reklám, (veszélyeztetek gyerekek, idősök)

Érv: olyan megállapítás vagy körülmény, amellyel a véleményünk igazát biztosítjuk.

Fajtái:

1. **meghatározásból levezetett érv.** Meghatározunk egy fogalmat és abból vonunk le következtetést. Pl: Kamasz az, aki még nem felnőtt de már nem gyerek.
Következtetés: Kamaszok nehezen találják a helyüket.
2. **ok – okozati kapcsolatból levezetett érvelés.** Miért → Ezért.
Pl: Budapesten nagy a légszennyezés → Sok autó, gyárak, jobban oda kell figyelni.
3. **Körülményekről levezetett érv.** Tipikus felelősség elhárítás, körülményekre hivatkozás.
Pl: Elkésik, az ember → arra fogja: késet a busz az eső miatt.
4. **Összehasonlításon alakuló érv.** Hasonlatok összetett metaforák. (költői)
Pl: Barátság olyan, mint a gyümölcsfa. → Ápolni, gondozni sok termést hozzon, de ha elhanyagoljuk, elszárad. (foglalkozunk a barátokkal)
5. **Ellentétben alakuló érvelés.** Úgy érvelünk valami mellett, hogy az ellentéte milyen rossz.
Pl: Reklám (új mosópor régi mosópor), ed meg a levest, mert Afrikában éheznek. gyere velem, mert ha nem jössz, akkor
6. **Általános – egyes elvén alakuló érvelés.** Úgy érvelünk valami mellett, hogy mindenki ezt csinálja.
Pl: Egyest kaptam, de mindenki egyest kapott. Mindenkinek szüksége van szabira, én is kiveszek egy pár napot.
7. **Bizonyítékból származtatott érvelés.** Tudományos, statisztikai adatokból, kutatási eredmények felsorolása.
Pl: Évente többszázan nem kötik be az övet. Ezért kösd be. Fogkrém, Domestos összetétele.

Érvek elrendezése.

Általában egy érvelő szövegben vannak erős és gyenge érvek.

Pl: Reggelente futni járok. Erősérv: egészséges, edzett, fogyni akar. Gyenge érv: reggel van rá időm,

1. körkörös érvelés. (erős, gyenge, gyenge, erős)
2. Lejtéses érvelés. (erős, erős, gyenge, gyenge)
3. Emelkedő érvelés. (gyenge, gyenge, erős, erős)

Szóbeli és írásbeli érvelés

Szóbeli: Szónoki szövegek.

Jó szónokok tulajdonságai: hiteleség, előadói készség, jó kiállás, beszédképesség, jó emlékező tehetség. Jó használja a beszéd zenei eszközeit, plusz a beszélő kísérő nem nyelvi jeleket.

Beszéd zenei eszközei:

1. **Hangsúly:** a magyar nyelvben az első szótagon van a hangsúly. Hangsúllyal meg tudjuk változtatni a mondat lényegét. Pl: Milyen csinos a ruhád.
2. **Hangerő:** fontosabb dolgokat hangosan mondjuk, meg felelő hangerővel.
3. **Hanglejtés:** (intonáció) beszéd hangfekvést jelenti, ha mérgesek vagyunk, magasabb hangon beszélünk.
4. **Beszéd szünet:** hatásszünet, tagolja a beszédet és időt hagy a hallgatóságnak.
5. **Beszéd tempó:** ha túl lassú monoton unalmas, ha túl gyors követhetetlen. Általában a fontos lényegét, azt lassan. Tudósítják a mondanivalókat, ha jól alkalmazzuk őket hatást gyakorlunk a hallgatóságra.

Beszédkísérő egyéb nem nyelvi jelek.

1. Arcmimika
2. Gesztusok kézmozdulatok
3. Testtartás
4. Térköz szabályozás
5. Külső megjelenés

Fontos összhangba legyenek a mondani valóval, mert ha nincsenek, akkor elvesz a hiteleség.

Érvelés módszerei

1. konkrét képünk → előbb levonunk általánosítást. Pl: xy felkel dolgozni, család, tanulás, későn ér haza → nehéz dolog munka és család mellett tanulni.; Tanmesék, ebből elvonjuk a következtetést.
Úgy hívjuk: Indukció
2. Általánosságot → elvonjuk a konkrét következtetést. Pl: lányok szeretik a virágot → Móni is szereti a virágot.
Úgy hívjuk: Dedukció